

Vergaderjaar 2021–2022

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 68

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 april 2022

Op vrijdag 22 april 2022 heeft de rechtbank Amsterdam, op verzoek van Amsterdam Trade Bank N.V. (hierna: ATB) en na de Nederlandsche Bank N.V. (hierna: DNB) te hebben gehoord, het faillissement uitgesproken van ATB. Het uitspreken van het faillissement betekent dat er een curator is benoemd om ATB af te wikkelen en daarbij de belangen van de schuldeisers en spaarders te behartigen.

Het faillissement van de in Nederland gevestigde ATB is een direct gevolg van de sanctiepakketten die door verschillende jurisdicties naar aanleiding van de Russische inval in Oekraïne zijn afgekondigd. ATB heeft een grote Russische connectie: de Russische Alfa Bank heeft een meerderheidsbelang van 78% in ATB en een deel van de *ultimate beneficial owners* (uiteindelijk belanghebbenden, hierna: UBOs) van ATB zijn gesanctioneerde Russische natuurlijke personen. ATB ondervindt met name de gevolgen van de sancties die zijn afgekondigd in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. In deze sanctiepakketten is ATB als dochter van Alfa Bank direct gesanctioneerd, waardoor bedrijven en personen uit deze landen per 24 april respectievelijk 6 mei geen zaken meer mogen doen met ATB. Als gevolg hiervan beëindigden verschillende dienstverleners hun diensten aan ATB of dreigden zij dit op korte termijn te doen. Ook beëindigden verschillende werknemers hun contract met ATB of dreigden zij dit op korte termijn te doen. Dit had vergaande gevolgen voor de bedrijfsvoering van ATB en zorgde ervoor dat ATB niet langer in staat was haar kernactiviteiten uit te voeren. De kans was zeer groot dat ATB door verdere beëindigingen van diensten rondom 24 april en 6 mei niet langer zou kunnen beschikken over voor haar essentiële systemen, personeel, informatie en diensten om aan haar verplichtingen jegens haar depositohouders en andere tegenpartijen te kunnen voldoen.

In de sanctiepakketten van de Europese Commissie¹ is ATB, net als Alfa Bank, niet zelfstandig gesanctioneerd. Wel heeft ATB voorafgaand aan het faillissement en ter naleving van de EU-sancties diverse maatregelen getroffen om te waarborgen dat er geen geldstromen (zoals dividend) of andere voordelen ter beschikking kunnen worden gesteld aan haar gesanctioneerde UBOs.

Het faillissement is voor zowel de circa honderd werknemers als de klanten van ATB betreuenswaardig. In de Nederlandse wet is voorzien in een aantal maatregelen om de onmiddellijke financiële gevolgen van een faillissement voor spaarders te dempen.

ATB heeft een Nederlandse bankvergunning en valt hiermee onder het Nederlandse Depositogarantiestelsel (hierna: DGS). Als gevolg van het faillissement van ATB heeft DNB het DGS in werking gesteld. Het DGS heeft tot doel rekeninghouders van banken te beschermen. Dit betekent dat personen die (spaar)geld aanhouden op een rekening bij ATB, dit (spaar)geld via het DGS terugkrijgen tot een bedrag van EUR 100.000.² DNB is verantwoordelijk voor de uitvoering van het DGS. DNB schrijft in haar persbericht dat de rekeninghouders van ATB spoedig per post bericht ontvangen over de activering van het depositogarantiestelsel en nadere informatie krijgen over de wijze waarop de vergoeding door DNB zal worden uitbetaald. Momenteel geldt dat binnen tien werkdagen nadat het faillissement is uitgesproken een uitkering aan spaarders moet worden gedaan. Meer informatie over de depositogarantie voor ATB is te vinden op www.dnb.nl.

In totaal is circa EUR 700 mln. van het spaargeld van ATB gedekt onder het DGS. Het gaat daarbij voornamelijk om kleine spaarders in Nederland (ca. 17.000) en Duitsland (ca. 6.000). Een (zeer) kleine groep spaarders met spaargelden boven de EUR 100.000, zal een deel van het spaarbedrag niet vergoed krijgen door het DGS. Deze spaarders behouden voor dat restant een vordering op de faillissementsboedel van ATB.

Voor de financiering van DGS-uitkeringen in gevallen zoals deze wordt sinds 2016 een ex ante fonds opgebouwd: het Depositogarantiefonds (hierna: DGF). Dit fonds wordt gevuld door bijdragen van Nederlandse banken. Door de ex ante opbouw van het DGF kunnen de financiële middelen snel beschikbaar worden gesteld nu het DGS is geactiveerd. Dit DGF bevat momenteel ca. EUR 3 mrd. Hierdoor is een uitkering van het DGS aan spaarders van ATB volledig te financieren met vooraf bij banken opgehaalde middelen.

Met het faillissement is de geheimhoudingsplicht van DNB ten aanzien van informatie over deze instelling gedeeltelijk vervallen. Ik heb DNB in het licht daarvan gevraagd om een feitenoverzicht over het faillissement van ATB op te stellen en aan mij te verstrekken.

Dat feitenoverzicht treft u als bijlage aan en geeft inzicht in de gebeurtenissen van de afgelopen periode en de achtergronden van de problemen die tot het faillissement hebben geleid³.

¹ EU restrictive measures in response to the crisis in Ukraine – Consilium (europa.eu)

² ATB kan onder haar vergunning ook beleggingsdiensten verlenen, waardoor ook het Beleggerscompensatiestelsel (BCS) is geactiveerd. In welke mate ATB deze diensten heeft verleend en of er in dit kader uitkeringen worden gedaan, wordt nog onderzocht.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Ten slotte merk ik op dat ATB een unieke bank is in Nederland, vanwege haar Russische (indirecte) aandeelhouders. De gevolgen van de sanctiepakketten op andere Nederlandse banken zijn dan ook op geen enkele wijze te vergelijken met die voor ATB.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag